

TOM STEENBERGEN

POPPIONIERS

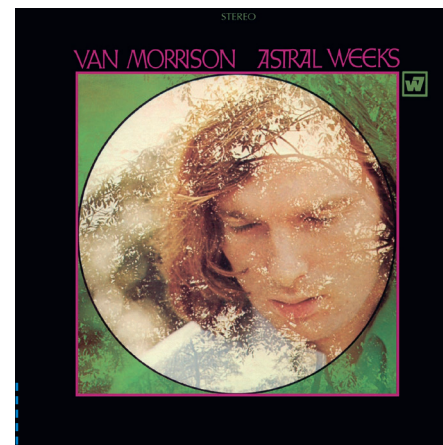
DE MUZIEKGENERATIE DIE IN DE JAREN ZESTIG
HET FUNDAMENT LEGDE VOOR PODIA ALS
MELKWEG, PINKPOP, PARADISO EN LOWLANDS

Karakter Uitgevers B.V.

Inhoud

[illegible]

Freak Out!

Voor de popmuziek was 1967 een sleuteljaar. De nieuwe popmuziek deed zijn intrede, met muziek die in veel opzichten afweek van de gangbare korte songs en hitsingles. Er werd uitgebreid geëxperimenteerd. Jonge en rebelse muzikanten lieten zich niet de wet voorschrijven en gingen buiten de gebaande paden. Ze maakten muziek zoals het hun goeddunkte. Wars van conventies. Langzamerhand kwam daar een naam voor. Tegencultuur, underground, Freak Out. Die laatste term werd gebruikt door Frank Zappa met zijn band The Mothers of Invention. Hun scherpe maatschappijkritische teksten waren gericht tegen de bekrompen vooroordelen van de gevestigde orde. De lange en experimentele solo's met breed uitgesponnen muziek waren niet gebonden aan het drie minuten durende keurslijf van de hitsingle. Hun eerste lp *Freak Out!*, uit juni 1966, was meteen een dubbel-elp met revolutionaire muziek en een even opvallende als opruiende hoes, de nummers soms langer dan twaalf minuten. Na Bob Dylans dubbelaar *Blonde On Blonde* die een week eerder uitkwam, was het de tweede dubbel-elp in de rockgeschiedenis. De zwart bebaarde leider Frank Zappa ging zijn groep voor in spectaculaire liveoptredens die hij 'multi purpose concerten' noemde, een vorm van totaaltheater met muziek, lichtspel, film-collages en cartoons. In Engeland waren het Pink Floyd, Creation en Soft Machine die de nieuwe muziek uitdroegen. Andere groepen uit Amerika waren The Fugs, Jimi Hendrix en de hele San Francisco-clan met Grateful Dead en Jefferson Airplane. In San Francisco opende de ene na de andere club zijn deuren en werden Bill Graham met zijn Fillmore-concerten en Chet Helms met zijn programma's in de Avalon Ballroom het middelpunt van de popscene. In Londen ontstonden undergroundclubs zoals de UFO Club.

En in Nederland? De platenmaatschappijen waren niet zo snel met het uitbrengen van platen met deze nieuwe sound. Zij waren vooral geïnteresseerd in het snelle succes van de hitsingles. Elpees uitbrengen vond men nog steeds een hele investering. Evert Wilbrink (1948) werkte als jongste bediende bij platenmaatschappij CBS en later Negram. Hij zegt hierover: 'Het is voorgekomen dat ik stiekem duizend platen importeerde vanuit Amerika van artiesten als Van Morrison, Randy Newman en Neil Young. Dan kreeg ik op mijn kop van mijn baas dat ik weer met die rotzooi bezig was en zonder overleg met hem platen had geïmporteerd. Ze begrepen er de ballen van in die tijd. Over de lp *Astral Weeks* van Van Morrison zei mijn baas: "Hij zingt als een varken dat gekeeld wordt. Dat brengen wij niet uit." Dan bleef ik 's avonds tot iedereen weg was, ging achter de telex zitten en bestelde er duizend van.'

Uitgerekend deze lp, een absoluut meesterwerk en misschien wel het beste werk van Van Morrison ooit, had in Nederland opgenomen kunnen zijn.

De dubbelalbums *Blonde On Blonde* van Bob Dylan en *Freak Out!* van The Mothers of Invention uit 1966, en Van Morrison's album *Astral Weeks* uit 1968

Begon Van Morrisons solocarrière in Nederland?

Van Morrison. Gelauwerd singer-songwriter, zesvoudig Grammy Award-winner, met 36 studioalbums waarvan talloze gouden en platina platen, met een eredoctoraat aan twee universiteiten, door koningin Elizabeth in de adelstand verheven, een eigen ster op de Walk of Fame in Hollywood. We kunnen het ons nu moeilijk voorstellen dat deze gelauwerde zanger met een kop rossig haar en een kleine, gedrongen gestalte gestoken in een gestreept zuurstokroze pak, gehoorzaam de mallotige instructies opvolgt van een zo mogelijk nog kleinere, gedrongen man met een potsierlijke muts met opzichtige kwast op zijn half kale hoofd om zijn nieuwste hit te playbacken in een Nederlandse dierentuin. Op de achtergrond doen twee copulerende leeuwen de aanwezige dames blozen op deze ongebruikelijke tv-set. Maar de rossige zanger met zijn Noord-Ierse accent blijft onverstoort. Een bassist rent dwaas in looppas rondjes om een boom, een chimpansee kijkt toe en een blonde dame wiegt hopeloos onbehopen op de maat van het nummer. Dit was het eerste tv-optreden van Van Morrison als soloartiest, nadat de groep Them, waarvan hij deel uitmaakte, uit elkaar was gevallen. De man met de belachelijke muts was Ralph Inbar, de Nederlandse tv-regisseur die jaren later faam zou maken met *Bananasplit*. Het programma: VARA's *Fanclub*. De datum: 11 maart 1967. Plaats: Dierenpark Wassenaar. Het nummer: *Mystic Eyes*.

Them komt hier!

Het tv-optreden van Van Morrison luidde niet alleen zijn tegen wil en dank begonnen solocarrière in, maar omlijst ook het verhaal van een totaal uit de hand gelopen stunt van een paar *Hitweek*-redacteuren. Ze wilden de zanger een paar zakcenten laten bijverdienen in het land waar hij zo mateloos populair was. Willem de Ridder was een van de pleitbezorgers en, evenals Pim Oets en Koos Zwart van *Hitweek*, een grote fan van Them en hun unieke zanger Van Morrison. Elke single of lp die uitkwam werd bewierookt in de *Hitweek*-kolommen. Het plan rijpte bij Willem en Anton Witkamp van platenmaatschappij Phonogram, waar Them onder contract stond, om een stunt uit te halen. De Hitwekers hadden al maanden gesmeekt om een optreden van Them in Nederland, maar het was er nooit van gekomen.

Willem de Ridder: 'Ik vroeg Anton of hij niet kon regelen dat Them naar Nederland kwam. Bleek Them uit elkaar te zijn en Van Morrison in Londen. We bedachten toen met Anton een plannetje: we zouden doen alsof hij verdwenen was en hem vervolgens gaan zoeken. Anton en ik zijn samen met Cuby van The Blizzards naar Londen gegaan en hebben hem zogenaamd ontdekt.'

Anton Witkamp: 'We spraken af met Gerry Flanagan, Vans manager, in The Marquee, een bekende club in Londen. Tijdens dat gesprek ontstond het idee om een tourneetje te organiseren in Nederland. *Hitweek* zou dat wel even organiseren. Hoe dat allemaal is gelopen weet ik niet meer precies. Maar het was wel totale chaos.' Pim Oets, zonder ervaring met het organiseren van tournees, regelde een aantal optredens. In *Hitweek* van 2 maart 1967 stonden Willem, Cuby en Van triomfantelijk op de cover met de kop: 'Them komt hier! *Hitweek* ontdekt Van Morrison! Cuby en Willem gaan hem halen!' Willem maakte er een prachtverhaal van: 'U zult begrijpen dat hier weken vol zenuwslopende research aan voorafgegaan is. Telefoontjes naar Ierse kloosters, brieven naar Vans moeder, speurtochten naar managers, in kolenmijnen, dennenbossen en rotsgebergten. U zult ongetwijfeld begrijpen dat het Cuby/Witkamp/De Ridder-team niet over één nacht ijs

het vliegtuig in zou stappen, daarmee het risico lopend zich tot de risee van de vaderlandse popwereld te maken.' Dat gebeurde uiteindelijk toch, doordat er geen afspraken waren met agenten, noch met managers en al helemaal niet met een impresario of organisator in Nederland. Pim Oets en Koos Zwart zouden het allemaal wel even regelen.¹

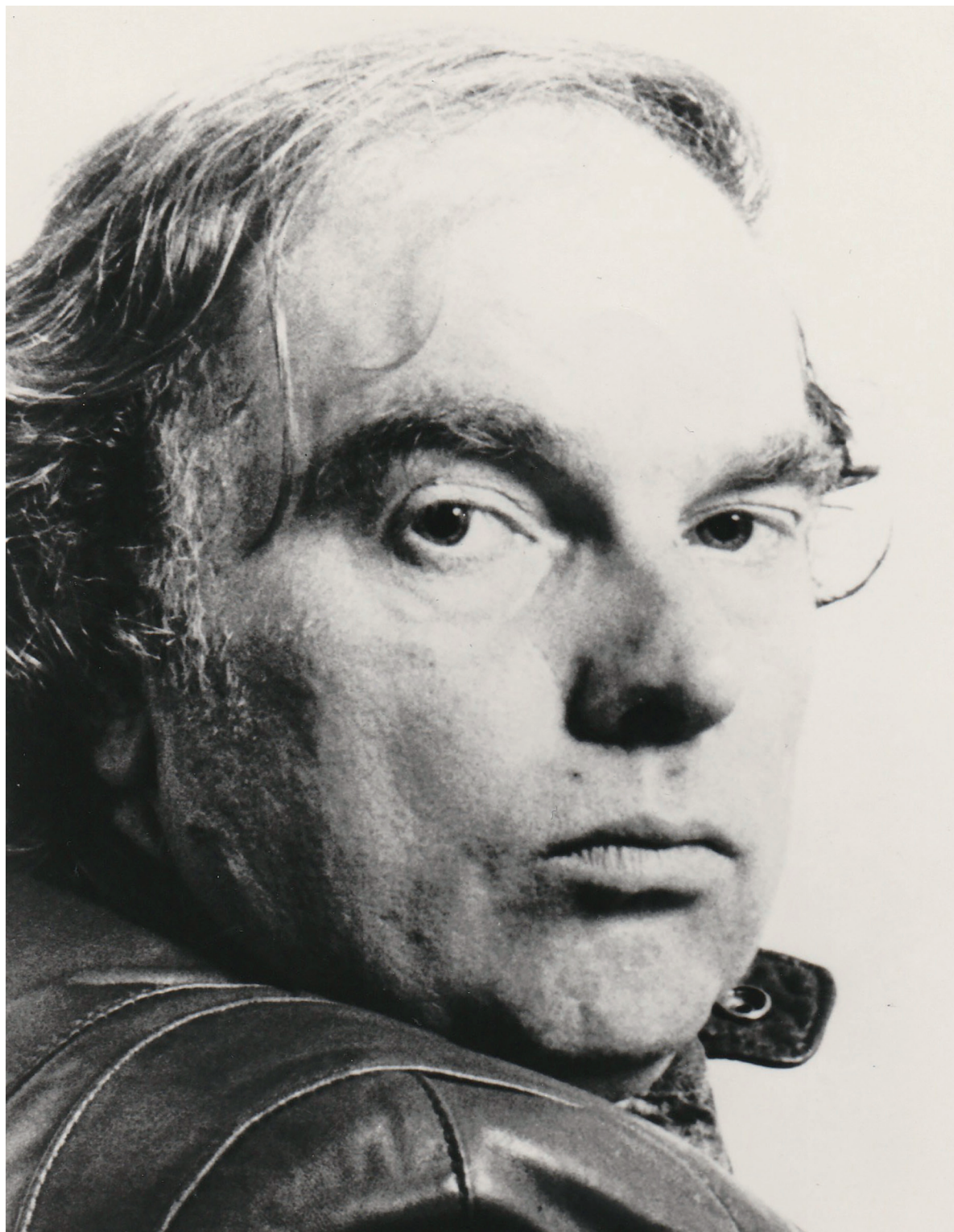
Them knoeiboel!

De Them-fans werden op de hoogte gehouden in *Hitweek*: THEM IN HOLLAND! stond er triomfantelijk op de voorpagina. Op vrijdag 10 maart 1967 zouden ze optreden in de Buitensociëteit in Deventer, op zaterdag zouden de Fanclubopnamen en optredens in Bergen en in de Hubbub club in Amsterdam zijn, en op zondag maar liefst vijf optredens in Almelo, Apeldoorn, Terborg, Nijmegen en Bussum. Alle fans in het land zouden worden bediend met deze flitstournee. Het zou een enorm succes worden! Na afloop van de tournee was de toon van *Hitweek* ineens veranderd. THEM KNOEIBOEL! prijkte op de voorpagina. Pim Oets en Koos Zwart kregen de wind van voren over de totale chaos die was ontstaan bij het overvolle weekend van Van Morrison in Nederland. *Hitweek*: 'Als wij verkeren

Hitweek doet boete en kopt:

'Them komt hier' (2 maart 1967) en
'Them knoeiboel' (16 maart 1967)
Op de foto v.l.n.r.: Harry Muskee,
Van Morrison, Willem de Ridder

'Van Morrisons tourtje door
Nederland was een van de
hoogtepunten in de Nederlandse
popgeschiedenis'

in de omgeving van managers en beatorganisatoren voelen wij ons vaak wat onbehaaglijk en soms lopen de rillingen ons over de rug. Wat er in die kringen gekonkeld en gezwendeld wordt over de ruggen van de arme twieners heen, houd je niet voor mogelijk. Dat dit krantje er dan ook op aangekeken wordt dat er bij de tour van het *Hitweek*-idool bij uitstek, Van Morrison, de raarste dingen zijn gebeurd stemt ons niet boos maar wel verschrikkelijk verdrietig. Het hele weekend stond de telefoon roodgloeiend en er waren de wildste verwensingen te horen. Teleurgestelde fans die lange reizen hadden gemaakt zonder Van gehoord te hebben, zaaleigenaren woest. Te gek! Schandalig! Zwendel! En dit alles had voorkomen

kunnen worden als een bekwame impresario in de drie grote steden grote concerten had georganiseerd. Pim en Koos oplichters van de week en op de zwarte lijst. *Hitweek? Shitweek!*²

Tja, dat krijg je als je zonder enige ervaring concerten gaat organiseren. Niet alleen was het programma overladen, maar ook de zalen met geplande optredens lagen veel te ver bij elkaar vandaan. Goede afspraken over de financiën ontbraken. En tot overmaat van ramp kwam Van zonder begeleidingsband en moesten de Blizzards van Cuby hem op het allerlaatste moment begeleiden. De tv-opnamen in de dierentuin in Wassenaar namen veel tijd in beslag, waardoor het schema nog meer in de war liep. De tournee was een totale chaos. De Blizzards waren wel op het laatste moment bereid Van te begeleiden, maar dachten niet aan hun eigen optredens in dat weekend. Ze vergaten ze af te zeggen of deden het te laat. Zo zat er een volle zaal op een andere plek in Deventer op Cuby & The Blizzards te wachten. Met alle scheldkanonnades van dien. Het was een goede les voor Koos Zwart, Pim Oets en Willem de Ridder. Ze moesten erkennen dat impresario een vak is en ze zouden nooit meer een poging wagen zelf bandjes naar Nederland te halen. Wel moedigden ze anderen aan dat te doen en riepen vanaf de *Hitweek*-pagina's concertorganisatoren op om goeie bands naar Nederland te halen.

De platendeal van Van Morrison die niet doorging

Anton Witkamp van Phonogram vertelt over zijn plan een plaat met Van Morrison in Nederland uit te brengen: 'Tijdens de tournee in Nederland vroeg ik Van of hij een soloplaat zou willen maken in Nederland, samen met de Blizzards. Dat leek hem wel wat. Hij was volkomen blut en zei dat hij geen platendeal had. Dat heb ik bij Phonogram in de vergadering gebracht, maar het werd door de meerderheid weggestemd, met name omdat producer Tony Vos het niet aandurfde. Hij geloofde er niet in dat je vanuit Nederland een artiest wereldwijd kon lanceren. De volgende dag moest ik Van zeggen dat Phonogram geen interesse had. Met slechts zestig pond verdienste voor de hele tournee vertrok hij naar Amerika en is in New York blijven hangen. Overigens kwam ik er later achter dat hij al eerder een contract getekend had in de VS, dus was hij niet vrij om een album in Nederland te maken. Ik heb nog twee brieven van hem gehad, een van hem en een van zijn vrouw. Een jaar later maakte hij *Astral Weeks*. We hebben wel een lp uitgebracht met onbekende Them-opnamen, *The Story of Them*.'

In Vans biografie *Can You Feel The Silence* van Clinton Heylin werd het tourtje muzikaal gezien als 'een van de hoogtepunten van de Nederlandse popgeschiedenis. Elke zaal zat stampvol en iedereen zong de teksten mee. Veel concerten gaven het idee van een ceremonie in een zwarte kerk in Harlem. Iedereen vroeg zich af waarom Van met zijn unieke stem, perfecte timing en phrasing en bijtende vertolkingen niet een van 's werelds topzangers was.'³

The Rolling Stones in de Houtrusthallen

Het optreden op 15 april 1967 in Den Haag, de derde keer in vier jaar tijd dat Paul Acket The Rolling Stones naar Nederland haalde, verliep redelijk rustig. Te rustig volgens sommige journalisten. Hans Born in *Kink*: 'Een mar-chaussee sprak: dat hebben we weleens anders meegemaakt. Het werd niet duidelijk of hij nu opgelucht of teleurgesteld was. Ook 's avonds in de Houtrusthallen geen enkele sensatie. Een volkskerstzangbijeenkomst zou niet ordelijker kunnen verlopen. Acket had het dan ook handig aangepakt.

Boven: Een vermoeide Van Morrison met Cuby en Eelco Gelling

Onder: 'Van Morrison Hinkstapsprong' kopt *Hitweek* op 23 maart 1967 bij een verslag van een chaotische tournee van Van Morrison in Nederland

Een doolhof van verankerde veemarkthekken verdeelde de massa in kleine groepen waarbinnen slechts te vechten viel om een plaatsje op het hek. Lukte dat niet dan kon je beter berustend gaan zitten vrijen met je vriendin, want dan zag je, in de meeste gevallen althans, toch niks van het podium. Alleen vooraan vielen er drangslachtoffers. In zwijm getuimelde meisjes werden met vaste regelmaat afgevoerd. Acketts knokjongens dreigden de toestellen van fotografen die het wilden vastleggen in mekaar te slaan en gingen dus hun taak weer eens ver te buiten. Het voorprogramma was wel aardig. The Rangers lieten goed close-harmony werk horen, The Counts vertolkten heel aanvaardbaar enig Cream-stuff, The Tykes gingen ongemerkt af. Armand had veel succes (massale samenzang) met zijn *Ben ik te min* en nog enkele woedend gezongen puberteitsproblemen en Fullhouse tikte lekker aan met *Do It Right* maar had te kampen met een slechte geluidsbalans. Goeie raad aan Fullhouse: loeihard die gitaren als je nog eens voor achtduizend man op het podium staat. Vijf minuten pauze en daar waren ze dan: de Stones met *The Last Time*. Mick Jagger begon onmiddellijk enthousiast met de microfoonstandaard te jongleren, maar zijn stem was niet te horen. Met *Paint It Black* en *19th Nervous Breakdown* hetzelfde probleem. *Get Off Of My Cloud* en *Ruby Tuesday* waren het hoogtepunt. Bij *Let's Spend The Night Together* kroop Brian Jones achter het orgel maar daar kwam alleen maar gepiep uit. Achter in de zaal slenterden jongelui als op de markt. Het eind kwam traditioneel met een ruige versie van *Satisfaction* en reeds om halfelf, na net veertig minuten Stones, toog iedereen ongedeed huiswaarts, een tientje, dus bijna een lp armer, maar je mag het nu eenmaal niet missen.⁴ Koos Zwart in *Hitweek*: 'Misschien zou het aanbeveling verdienen om nu eens een keer 'n goeie geluidsinstallatie voor dergelijke groots opgezette popfestijnen te huren.'⁵

De Summer of Love

De zomer van 1967 zou de geschiedenis in gaan als de 'Summer of Love'. Iedereen was lief voor elkaar en liep met bloemen in het haar. Zo denken wij nu, maar in die zomer in Nederland was nog maar een kleine groep jongeren 'omgeturnd'. Er werden in het Vondelpark 'Love-Ins' georganiseerd en op sommige scholen liep de jeugd met bloemen in het haar. Maar als je in kranten van 1967 speurt naar het begrip 'Summer of Love' kom je het niet tegen. Pas jaren later werd die naam eraan gegeven. In de VS en ook Engeland was die titel wel toepasselijk. De hippe jeugd uit de wijk Haight-Ashbury uit San Francisco kreeg voor het eerst in dat jaar de geuzennaam 'hippie'. En er waren elk weekend wel 'Love-Ins' of 'Be-Ins', happenings buiten in parken waar iedereen lief was voor elkaar en vooral 'high'. Ook was er voor het eerst een Be-In in Engeland, 'The 14 Hour Technicolor Dream' in het Alexandra Palace in april. The Beatles kwamen met hun *Sgt. Pepper's*-album. *Lucy In The Sky With Diamonds* klonk al op de radio vlak vóór de releasedatum van 1 juni. Een paar weken later op 25 juni gevolgd door hun *Our World Satellite*-wereld-tv-uitzending waarin zij *All You Need Is Love* zongen en opriepen tot verbroedering. Precies op tijd om de Summer of Love in te wijden.

De zomer begon vroeg dat jaar. Op de schoolpleinen en campussen van de universiteiten hing er een nummer in de lucht dat de hele zwoele zomer de 'air-waves' zou beheersen. *Hitweek* had het al gesignaleerd: 'IJverige beluisteraars van de Britse radiostations zullen de laatste weken zeer geïntrigeerd zijn door een raadselachtig nummer waarvan de titel van het nummer noch van de groep direct verstaanbaar was. Pokum Hakum met *A Whiser Shell Of Mail*? Er zit een fantasties barokkerig orgel in. De groep

Affiche van de zondagse Love-Ins in het Amsterdamse Vondelpark in 1967

Linksboven: The Beatles in hun Sgt. Pepper's-outfit tijdens de Summer of Love, 1967

Rechtsboven: The Beatles tijdens de Our World-tv-show op 25 juni 1967 met *All You Need Is Love*

Onder: Procol Harum met *A Whiter Shade Of Pale*

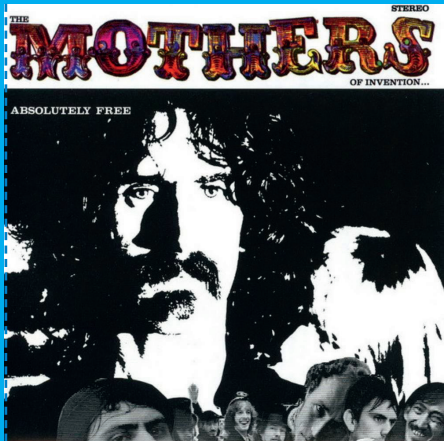
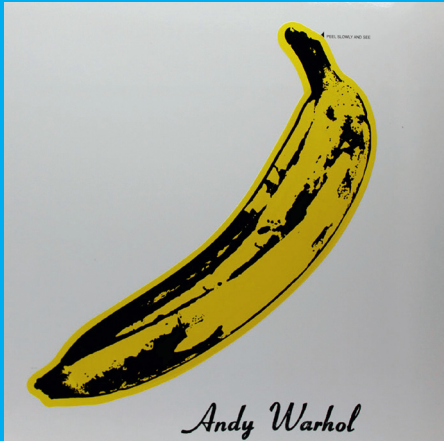
heet blijkbaar Procol Harum. Dat heeft met veelwijverij niets te maken maar is de naam van een zeldzame soort Siamese kat. De plaat werd niet goed ontvangen in de Engelse popbladen maar werd door de piraten bij het leven geplugd en staat nu in 1 week al op 21 in de Record Mirror Hitparade!⁶

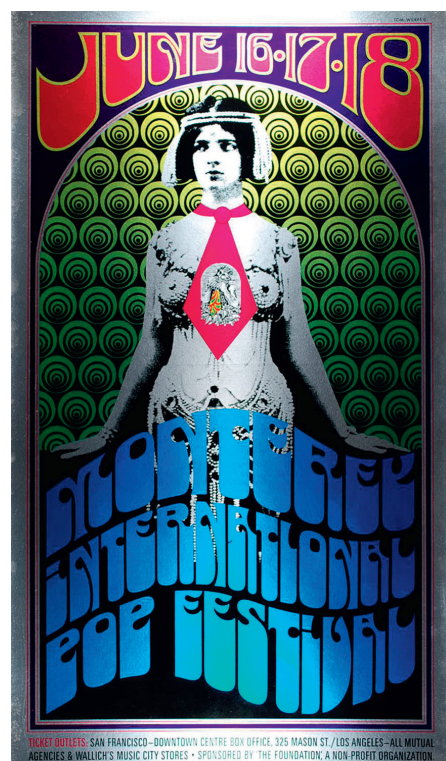
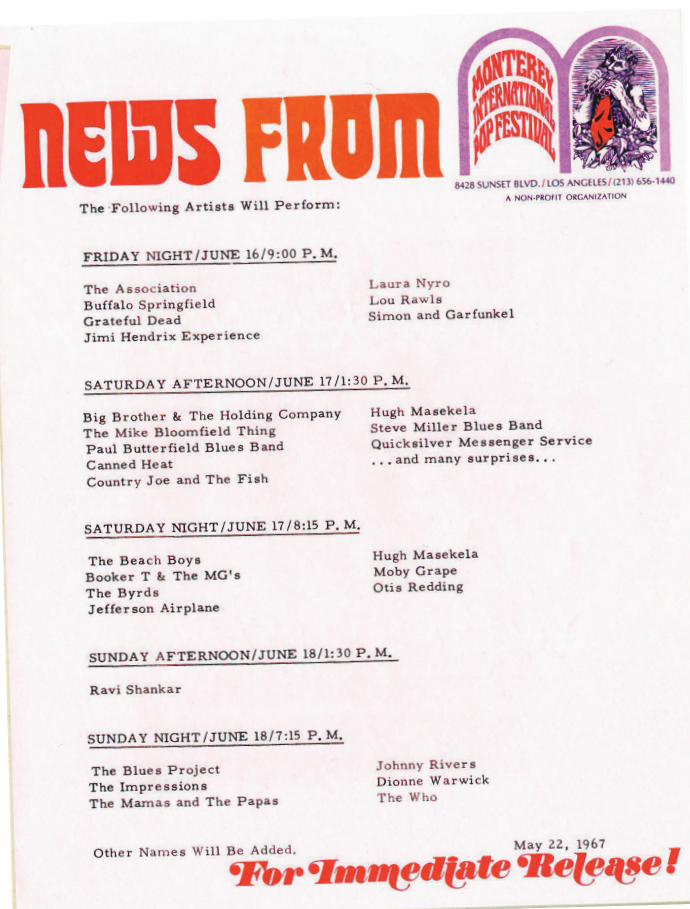
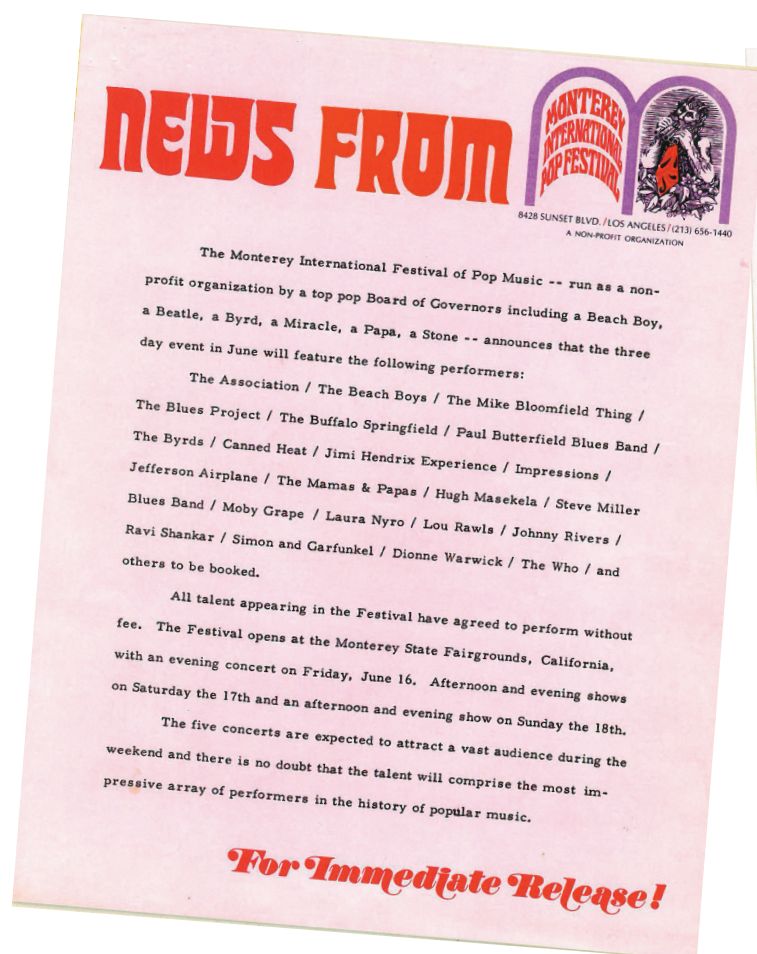
A Whiter Shade Of Pale zou zelfs Paul McCartney verrassen. Hij hoorde de plaat voor het eerst op bezoek in een Londense club waar hij ook Linda Eastman, zijn latere vrouw, ontmoette, maar hij was meer geïnteresseerd uit te vinden wat de raadselachtige tekst toch kon betekenen dan aandacht te schenken aan haar.⁷

In de loop van het jaar waren al zeer bijzondere platen uitgekomen die het begin zouden betekenen van een nieuwe stroming, een nieuw geluid: Jimi Hendrix, The Doors, Pink Floyd, Jefferson Airplane, The Beach Boys:

4 januari 1967:	The Doors (1ste lp)
1 februari 1967:	Jefferson Airplane, <i>Surrealistic Pillow</i> (1ste lp met Grace Slick)
12 maart 1967:	The Velvet Underground & Nico (1ste lp)
17 maart 1967:	The Grateful Dead (1ste lp)
12 mei 1967:	Jimi Hendrix, <i>Are You Experienced</i> (1ste lp)
26 mei 1967:	The Mothers of Invention, <i>Absolutely Free</i>
1 juni 1967:	The Beatles, <i>Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band</i>
6 juni 1967:	Moby Grape (1ste lp)
4 augustus 1967:	Pink Floyd, <i>The Piper At The Gates Of Dawn</i> (1ste lp)
augustus 1967:	Big Brother and the Holding Company (1ste lp)
18 september 1967:	The Beach Boys, <i>Smiley Smile</i>
30 oktober 1967:	Buffalo Springfield, <i>Buffalo Springfield Again</i>

John Phillips van The Mamas and the Papas schreef een song voor Scott McKenzie (*San Francisco* met de zin 'Be sure to wear some flowers in your hair') waarin hij iedereen oproept naar San Francisco te komen omdat de zomer daar één grote 'Love In' zal worden: 'If you come to San Francisco, summertime will be a Love In there - All across the nation, such a strange vibration, people in motion, people in motion.'

Poster en persbericht van het Monterey International Pop Festival 1967. 'The Top Board Of Governors' bestaat uit een Beach Boy, een Beatle, een Byrd, een Miracle, een Papa en een Stone. De line-up is een van de meest gedenkwaardige uit de popgeschiedenis

Monterey Pop Festival

Een maand nadat de plaat uitkwam voegde John Phillips de daad bij het woord en organiseerde op 16, 17 en 18 juni 1967, samen met een groep vrienden, zoals producer Lou Adler en Beatles-publicist Derek Taylor, de grootste Be-In van het jaar, het Monterey International Pop Festival. Het eerste openluchtoppfestival van de VS, in Monterey, Californië. Het festival zou de moeder aller popfestivals worden en werd twee jaar later in de zomer van 1969 nog eens dunnetjes overgedaan met Woodstock. Monterey was het begin van dat alles. Voor sommige artiesten betekende het zelfs de absolute doorbraak in hun carrière. Iedereen die het heeft meegemaakt herinnert zich Janis Joplin met haar zinderende versie van *Ball And Chain*; Jimi Hendrix zette het festival en de wereld in vlam met zijn solodebuut voor het Amerikaanse publiek in een sensationeel optreden waarbij hij zijn gitaar in de fik stak. Het optreden van The Who was niet minder spectaculair omdat Pete Townshend aan het eind van de set tijdens *My Generation* zijn gitaar in elkaar ramde terwijl rookbommen ontploften achter de versterkers en bangeroadies probeerden de microfoons te redden van de ondergang.

Dit eerste openluchtoppfestival in de wereld was een initiatief van de artiesten zelf. Alle artiesten traden gratis op. Ze kregen alleen een vergoeding voor hotel en reiskosten. Het was niet zo moeilijk om artiesten over de streep te krijgen. In 'the board' zaten immers: een Stone (Mick Jagger), een Beatle (Paul McCartney), een Beach Boy (Brian Wilson), een Byrd (Roger McGuinn), een Papa (John Phillips), een Miracle (Smokey Robinson) en vele anderen. Vier van hen legden elk 10.000 dollar in en de ene na de andere artiest zegde zijn medewerking toe. Slechts enkele weken voor het festival werd een kantoor ingericht waar John en zijn tweede echtgenote 'Mama' Michelle alles regelden. Stephen Stills en David Crosby liepen het kantoor in en uit en de hele dag klonk Procol Harum's *A Whiter Shade Of Pale* uit de speakers, evenals de acetaat van *Sgt. Pepper's* die net was gearriveerd.

De organisatoren hadden het goed voor elkaar. Paul McCartney en Mick Jagger haalden de artiesten over om mee te doen. En wie kon een Beatle

en een Stone negeren? Het gonsde van de geruchten dat The Beatles na maanden afwezigheid weer eens op een livepodium zouden staan. The Beach Boys hadden toegezegd op te treden, maar Brian Wilson kreeg zijn twijfels, omdat hij bang was dat de muziek van zijn band niet zou passen in het geweld van de San Francisco-'acid rock'-artiesten en haakte af. Hun vervanger was Otis Redding. Met zijn begeleidingsband Booker T. & the M.G.'s was hij een waardige, zo niet sensationele vervanger van The Beach Boys. Het was een van zijn eerste optredens voor een bijna geheel blank publiek en helaas ook zijn laatste optreden op een groot festival. Een paar maanden later, op 9 december 1967, crashte zijn vliegtuig en kwam hij om, nog maar 26 jaar oud.

Door de uitgekiende organisatie werd het festival een groot succes. De geluids- en lichtinstallatie waren zeer geavanceerd. David Crosby, toen nog in The Byrds: 'Eindelijk! Een fantastische geluidsinstallatie!' De publiciteit was optimaal door de inzet van Derek Taylor die de grootste Rolodex van de muziekwereld had en radio, tv-stations en pers wist te mobiliseren.⁸ Het resultaat was een menigte van 8.500 ordelijke bezoekers, netjes gezeten op stoelen in het auditorium. Ze aanschouwden een van de meest sensationele casts ooit op één podium bij elkaar gebracht.

Iedereen was naar Monterey, honderd mijl ten zuiden van San Francisco, gekomen. Het festival werd afgesloten met het optreden van The Mamas and the Papas samen met Scott McKenzie met *San Francisco: 'There's a whole generation, with a new explanation, people in motion, people in motion.'* De wereld had kennisgemaakt met de nieuwe muziek en de Summer of Love was begonnen.

Het festival was ook een commercieel succes. De gelijknamige film van regisseur D.A. Pennebaker is een schitterend document en bracht veel geld in het laatje. Het festival had een omzet van 438.955 dollar met een winst van 220.129 dollar. De Monterey International Pop Festival Foundation bestaat nog steeds en keert geld uit aan charitatieve instellingen.

In Nederland moesten nog alle kinderziektes worden overwonnen en zou het nog even duren voordat eenzelfde succes kon worden geboekt.

De Summer of Love in Nederland

In Nederland was in juni 1967 de beat nog helemaal in. Er waren nog nauwelijks nederbeatgroepen die de nieuwe muziek adopteerden. In de loop van 1967 waren er een paar festivalletjes zoals Modern Beat 67 en op 9 september was Bal Boetiek, een modehappening en acht uur durend feest, georganiseerd door Paul Acket in het Concertgebouw in Amsterdam. Van de partij waren onder anderen The Kinks en Donovan en van eigen bodem: The Outsiders, Armand, Q65, The Shoes en Fullhouse. Dit waren voornamelijk goedbedoelde 'beurzen' voor de jeugd, georganiseerd door ouderen die de jongeren van de straat probeerden te houden. Deze happenings waren niet voor herhaling vatbaar, krampachtig gemodelleerd naar de denkbeeldige behoeften van de jeugd. En niet georganiseerd door de jeugd zelf. Het Modern Beat 67-festival met Sandie Shaw, met de nadruk op beat, was in dezelfde maand waarin The Beatles hun *Sgt. Peppers* uitbrachten en het Monterey Festival plaatsvond in de VS. Dat geeft aan hoezeer de Nederlandse jeugd nog achterliep op wat er wereldwijd op muziekgebied gebeurde. Dat zou niet lang meer duren, want de singles en elpees van de nieuwe muziek bereikten ook het Nederlandse publiek, dat al snel het geluid zou oppikken: *A Whiter Shade Of Pale* was niet van de radio te branden en werd snel uitgebracht. Al op 17 juni kwam hij binnen op

Aankondiging van Paul Acket's Bal Boetiek in het Concertgebouw in Amsterdam op 9 september 1967, met als topattracties Donovan en The Kinks

Organisatiebureau Paul Acket
presenteert i.s.m.
N.V. Grafiek Haarlem
een

MODE HAPPENING

in het Concertgebouw te Amsterdam
ter gelegenheid van de verschijning van het boek
KLEED JE BOETIEK (uitgave van n.v. grafiek)

zaterdagavond en nacht 9 september a.s.

Een show met veel boetieke mode en veel grote sterren als:

DONOVAN

Armand, Adèle Bloemendaal, diverse Ned. top beat zangers met
orkest (Wally Tax, Wim Bieler van de Q 65, Theo van Es van de 1
Davy Jones, Hu van de Hilltops), Shirley, Jacco van Renesse
een BOETIEK BALLET o.v.a. attracties

Na afloop van deze show zal er in alle zalen van het Concertgebouw een

BAL BOETIEK

worden gehouden met uit Engeland:

THE KINKS

en verder: Outsiders, Shoes, Q 65, Full House met Shirley, DSC-Ban
Disk-jockeys: Joost de Draaier, Jan van Veen en Rob Ou

Het BAL duurt tot 4 uur. Entreprijs f 20.- (show en bal); f 10.- (alleen)

Telefonische inlichtingen: 02500-1 22 71 of 070-24 44 55

nummer 1 in de Top 40. The Beatles namen enkele weken later die nummer 1-positie over met *All You Need Is Love* en weer drie weken later werd de eerste plek overgenomen door *San Francisco* van Scott McKenzie.

Nederbeat op z'n gat?

De gebeurtenissen in Engeland en Amerika gingen zo snel dat de Nederlandse beatgroepen het niet leken te kunnen bijbenen. Het jaar 1967 was voor de nederbeat nog zo uitstekend begonnen met de eerste lp *Desolation* van Cuby & The Blizzards. De plaat leverde zelfs een Edison op voor de Drentse band. Maar tussen al het geweld van topplaten uit Engeland en Amerika begon het te morrelen in de vaderlandse popwereld. NEDERBEAT OP Z'N GAT? kopte *Hitweek* in een voorpagina-artikel van Koos Zwart. Hij signaleerde dat de kwaliteit van het werk van veel Nederlandse bands in vergelijking tot een halfjaar daarvoor sterk gedaald was. De Ro-d-Ys stuurden hun drummer naar huis, bij Cuby & the Blizzards rommelde het, de Earrings zagen hun zanger Frans Krassenburg vertrekken en Barry Hay van The Haigs erbij komen. Het was een zootje in nederbeatland volgens *Hitweek*.⁹

Jaap van Eik: 'Het was een komen en gaan in de vaderlandse popscene. Dat verhaal dat ik uit Cuby & Blizzards zou gaan was eind 1967. De band lag op zijn gat, want Herman Brood was opgepakt in Den Haag samen met Polle Eduard en Gerard Romeyn uit de Tee Set en Jay Baar uit Q65 vanwege een blokje hasj. Herman Brood zat in de bajes en Eelco Gelling belde mij op of ik mee wilde doen om een nieuwe band te beginnen. Dat ging uiteindelijk niet door. Later ging ik weer terug naar Blues Dimension en zat ik ook bij Solution, Livin' Blues en zelfs bij Focus. Bezettingswijzigingen is een typisch Nederlands fenomeen. Wat was begonnen als een vriendenclubje

Cuby & The Blizzards ontvangen uit handen van presentatoren Wim Sonneveld en Ina van Faassen op 8 maart 1968 een Edison voor hun album *Desolation*. Sonneveld vroeg Harry Muskee: 'Gaan jullie wel eens over de grens?' Harry antwoordde in droog Drents: 'Nah... ze horen ons zó ook wel.'

V.l.n.r.: Ina van Faassen, Jaap van Eik, Harry Muskee en Wim Sonneveld. Jaap: 'De Edison werd meer dan een jaar na het uitkomen van de lp uitgereikt. Ik zat niet in de band tijdens de opnamen van de lp en kreeg de nodige kritiek over me heen dat ik daar stond en niet de bassist die op de plaat meespeelde'

uit dezelfde buurt of school, werd dan al serieuzer. Dan kon op den duur niet iedereen meekomen, vaak vanwege vriendinnetjes, school of werk. De ervaring leert dat het er dan niet beter op wordt en ze verlaten de groep.'

Het leek of de nederbeat zijn beste tijd had gehad. De flowerpower uit de VS en Engeland overspoelde Nederland en de nederpopgroepen waren er niet klaar voor. De Summer of Love was al voorbij toen ook Nederlandse artiesten ontdekten dat je met 'flower' in de titel en bloemen en vlinders op je platenhoes een grotere kans maakte op een hitsingle. Er kwamen hits als: *Not Just A Flower In Your Hair* van After Tea en *Blommenkinders* van Armand. Cees van Leeuwen, manager van The Motions, vatte zijn mening over flowerpower samen met: 'Wij snapten absoluut niet waar die flowerpower over ging. Dus het enige wat we deden was een mooie hoes maken met een veld vol bloemen.'¹⁰ De opmars in de Top 40 van de Engelse en Amerikaanse alternatieve rock, blues en undergroundmuziek was onverbiddelijk: Cream, Jeff Beck, Jimi Hendrix, Them en The Doors domineerden de Top 40. Vooral de elpees van deze artiesten waren bestsellers. De nederpop raakte achterop.

Frank Zappa in Amsterdam

Hitweek hield de vinger aan de pols van de alternatieve muziek. Al wekenlang schreeuwde de krant van de voorpagina over een concert op 24 september 1967 dat je ab-so-luut niet mocht missen. Het was het concert van The Mothers of Invention in het Concertgebouw in Amsterdam, dat dankzij deze reclame totaal was uitverkocht. Het vormde alsnog het keerpunt van het jaar. De hooggespannen verwachtingen werden volledig ingelost en zelfs overtroffen.

Ik volg hierbij het extatische verslag van een totaal flabbergasted Peter Schröder die moeite had de juiste woorden te vinden voor het concert: 'Even leek het of Amsterdam een internationaal popcentrum was geworden. Eindelijk was er weer eens een Amerikaanse groep in Nederland. En nu niet een tanende b-groep of een overschatte nieuweling, maar een van de belangrijkste orkesten die er voorlopig rond zullen lopen. Een perfect begin van het popseizoen. Maar tegelijk moeten we het voorhoofd fronsen bij het horen van het zogenaamd sterk aangepaste voorprogramma. Dit op de affiesjes niet nader aangeduide voorprogramma bleek neer te komen op de groepen Groep 1850, The Sharons en The Flower. Natuurlijk zijn dat geen al te belabberde en afgrijselijke groepen maar vergeleken bij wat er na de pauze kwam, kon alleen een behoorlijke buitenlandse groep het opnemen of tenminste een Hollandse eh... topgroep of zo tegen The Mothers. De 5 kwartier die de Moeders hebben volgespeeld zullen ons in

Boven: Armand: *Blommenkinders*;
The Motions: *Impressions Of Wonderful*;
After Tea: *Not Just A Flower In Your Hair*

Onder: 'Alsof je een wc doortrekt',
Hitweek 29 september 1967

Recensie van het optreden van
The Mothers of Invention in het
Concertgebouw in Amsterdam in de
Alkmaarsche Courant van 30 september 1967

ieder geval nog lang nablijven... Gigantiese geluidsbrijen (alsof je een plee doortrekt) worden perfect door de heer Zappa gedirigeerd. Allen zagen er even afgrijselijk uit. Van enige smaak bij het kiezen van kledingstukken was bij geen van de leden maar iets te bespeuren. Zappa zelf is broodmager en zijn haar ziet er zeer ongewassen uit. Het hele gezelschap steekt sigaretten op. De muziek die ze produceren liegt er niet om. Vier zangers die de meest afgrijselijke geluiden produceren, twee zangers die innig gearmd een soort Supremes-geluid maken, barmuziek, rock-'n-roll, maar vooral imponerende instrumentale nummers. Soms hoorspelachtig, dan weer medioker jazzy maar steeds vol verrassende en perfecte tempowisselingen en toonsoortveranderingen. Op de een of andere manier was iedereen nogal teleurgesteld toen het allemaal afgelopen was. De een of andere ordebewaker gaf een teken en meteen werd er gestopt. Er werd geëindigd met *Louie Louie*. Na afloop kwamen de heren Zappa en zijn producer Tom Wilson naar de *Hitweek*-burelen toe om daar genoeglijk een klein pilsje te gebruiken, door Marjolein in elkaar gezette soep te eten en opnamen van hun derde lp *We're Only In It For The Money* te draaien.¹¹ Ook de *Alkmaarsche Courant* was sprakeloos: 'Dit is té gek, té goed, afgrijselijk goed. Hier zijn geen woorden voor. Dit slaat alles. Is alles. Onvergelijkbaar. Tientallen soorten muziek, de oogst van een eeuw, geniaal gemixed. Freak Out! Meneer Zappa, genie.' En in een kop naast het artikel: NIETS IN DIT RELAAS IS OVERDREVEN. STERKER: 'T IS TE ZWAK UITGEDRUKT.¹²

Concertgebouw poppaleis

In het naschrift in *Hitweek* werd nog even ingegaan op het feit dat alles ordelijk was verlopen: 'Het is weer goed gegaan in het heilige Concertgebouw, de kunsttempel van de klassieke muziek, het gebouw staat er nog, er is niets afgebroken, er zijn geen suppoosten uitgemoord, en dat allemaal terwijl de zaal bomvol was met zeer vreemd uitgedoste bezoekers. Ondanks de doodsangst van Paul Acket voor de gevolgen van zijn snode plan om The Mothers of Invention in het Amsterdamse Concertgebouw te brengen, is er niet gevochten. Het publiek is na afloop rustig naar huis gegaan. Door die angst van de organisatie moest het publiek zich door een sterk onaangepast voorprogramma worstelen, en dat terwijl Soft Machine in de zaal zat en graag hadden willen optreden. Maar alle angst is voorbarig geweest voor de hoge heren organisatoren. Het blijkt te kunnen, een popconcert in dit gebouw!'

Dit concert was het eerste echte popconcert in ons land. Dit Mothersconcert had alles in zich dat een echt popconcert vanaf dat moment zou hebben: een volledig avondvullend programma met een professionele geluidsinstallatie met mengtafel en lichtinstallaties.

Nederland had dan misschien geen Summer of Love maar dan toch op zijn minst zijn 'Autumn of Love' in het najaar van 1967. Ook begon Willem de Ridder zijn Provadya?-avonden in de herfst van 1967. Het publiek wist nu wat een goed popconcert was en wilde meer. Het is daarom des te verrassender dat Jimi Hendrix nog geen twee maanden later voor een optreden in Nederland was en door het hippe Nederlandse publiek nauwelijks werd opgemerkt. In *Muziek Expres* werd de Hippy Happy-beurs groots aangekondigd. Niettemin was het slechts een half gevulde kille hal met naar schatting vijfhonderd tieners die Jimi Hendrix met verbazing bekeken.

Jimi Hendrix in Fancub, 14 maart 1967

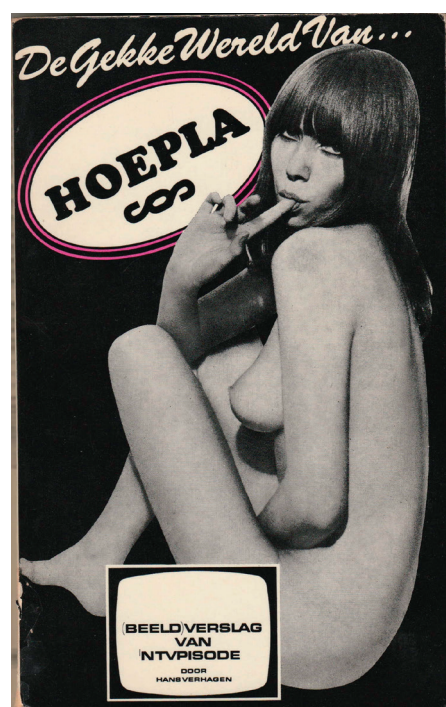
De keren dat Jimi Hendrix níét naar Nederland kwam zijn vaak besproken, maar er zijn twee momenten geweest dat de legendarische gitarist in

The Jimi Hendrix Experience
in het VARA-tv-programma
Fanclub: om koud van te worden

het flowerpowerjaar 1967 wél naar Nederland kwam. De eerste keer was in maart voor de opnamen voor het VARA tv-programma *Fanclub*. Jimi, drummer Mitch Mitchell en bassist Noel Redding arriveerden laat in de middag van de 13de maart op Schiphol en werden afgehaald door Jerry Voisin, labelmanager van Polydor en Golden Earring George Kooymans die uit nieuwsgierigheid was meegekomen. Hendrix logeerde in het Schiller Hotel aan het Rembrandtplein in Amsterdam. Die avond werd er wat gepeteerd in een zaaltje boven een restaurant. George: 'Ze speelden een beetje en Hendrix was verschrikkelijk stoned.' Jimi was uitgedost in zijn extravagante jasje met ruches, gouden knopen en epauletten, een velours broek en kleurige sjaals die zijn kenmerk zouden worden en waarmee hij zijn tijd vooruit was. De volgende dag waren de opnamen in het Bellevue Theater op de Leidsekade. Tijdens de taxirit naar de studio deed *Hitweek*-journalist Peter Schröder nog een interview met Hendrix. Hij was ook bij de tv-opnamen aanwezig. Regisseur Ralph Inbar was een beetje verbolgen dat Hendrix een uur te laat kwam en de rapen waren pas echt gaar toen de geluidsinstallatie werd neergezet. Hij keek al op van de grootte van de speakers, maar toen Hendrix inplugde en ging spelen schrok hij zich helemaal dood. Peter Schröder in *Hitweek*: 'We hoorden *Purple Haze* door de studio schallen met een zo krachtig volume, dat het aantal ijverige studio-medewerkers binnen een minuut gedecimeerd was. De geweldige muziek die door de studio scheurde was fantasties, *Hey Joe*, *Purple Haze*, *Foxy Lady* en *Stone Free* werden gespeeld op een manier die wel nooit op de plaat gerealiseerd zal worden. Om koud van te worden! Als het net lekker gaat komt witheet van woede de directeur van het Lurelei Theater, dat in de kelder repeteerde, vertellen dat dit te gek is. Jasperina de Jong kwam zelfs hysteries naar beneden gestierd.'¹³

Rechtsboven: Jimi Hendrix in *Fanclub*

Linksboven: *Hitweek* van 23 maart 1967: 'Jimi Hendrix te hard voor *Fanclub*'

Onder: Phil Bloom op de cover van het boek over het kortstondige leven van het geruchtmakende tv-programma *Hoepla*

Er werd gezegd dat het plafond op scheuren stond. Volgens andere publicaties zou het vaatwerk in het naastliggende American Hotel hebben staan trillen. Het gevolg was dat Inbar besloot dat Hendrix dan maar moest playbacken in de live-uitzending van die avond. Jimi ging door het lint en liep weg. Maar deed die avond toch zijn playbackoptreden. Zichtbaar zeer tegen zijn zin deed hij twee nummers waaronder *Hey Joe*. Twee minuten later was hij op weg naar Schiller om zich voor te bereiden op het Amsterdamse nachtleven, waarbij hij naar verluidt uiteindelijk in het gezelschap van *Hitweek*-columniste Laurie Langenbach bij Simon Vinkenoog thuis belandde.¹⁴

Jimi Hendrix in *Hoepla*

Acht maanden later, op vrijdag 10 november 1967, kwam Jimi Hendrix met zijn Experience voor de tweede en laatste keer naar Nederland. Er was enorm veel gebeurd in de tussenliggende tijd. Zijn legendarische optreden op het Monterey Popfestival had hem de status van toptiest bezorgd in zijn thuisland Amerika. Twee dagen na zijn optreden op Monterey stond hij in een volgepakt Fillmore in San Francisco. De maanden daarna speelde hij Amerika plat tot hij weer terugkwam naar Europa voor zijn tweede Europese tour. Op die vrijdag 10 november was het Peter Nieuwerf van Polydor die de honneurs mocht waarnemen. Hij haalde Jimi en de band van Schiphol. 'Het was een vriendelijke en zachte man,' herinnerde hij zich twintig jaar later. Jimi Hendrix en zijn Experience zouden optreden in het geruchtmakende en kort bestaande VPRO tv-programma *Hoepla* en later op de Hippy Happy-beurs in Rotterdam. In Studio Vitus in Bussum nam Hendrix drie nummers op, *Foxy Lady*, *Catfish Blues* en *Purple Haze*.

Hoepla was een geruchtmakend programma van Hans Verhagen, Wim Schippers en Wim van der Linden en werd na slechts drie historische afleveringen, vanwege het blote optreden van Phil Bloom, verboden en verdween van de buis. Van der Linden: 'Hendrix trad nu wél live op. Snoeihard, maar dat moest van ons. We hadden sowieso al mot met die NOS-technici en dit was voor hen helemaal een reden om te zeggen dat wij niet deugden. Die mafkees, Gied Jaspers, deed voor het eerst regie. Je zag vijf minuten een totaalshot, waarbij je iemand heel in de verte zag bewegen. Dat was dan Hendrix. "Als je nou g.v.d. niet een close-up maakt, stamp ik je helemaal in elkaar," riep ik. Daar was hij naderhand nogal onthutst over.' We kunnen het niet beamen, de opnamen zijn helaas gewist.¹⁵

Jimi Hendrix in
tv-programma *Hoepla*

Links: Joost Carlier

Rechts: Het Openluchttheater tijdens het festival in 1970

JOOST CARLIER

Om het ware verhaal te horen uit de mond van de man die deze eerste popmeeting organiseerde, sprak ik met hem af op zijn boerderij in Lochem. De krullen zijn er nog, alleen zijn ze nu wat grijzer. De jongensachtige uitstraling is gebleven. Hij vertelt zijn verhaal, zonder veel opsmuk in zijn lichte en smeulige Achterhoekse tongval: 'Er was nooit wat te doen in Lochem. Op hemelvaartsdag organiseerde de hoofdonderwijzer wel eens een dansmiddag in het Openluchttheater maar dat was niks voor ons. Saaie muziek waarop je kon stijldansen. En die man bleef er dan bij staan of je niet te dicht tegen elkaar aan danste. Wij wilden onze eigen muziek en het zelf organiseren. Wij zijn toen naar hem toegegaan. Hij ontving ons thuis met koffie en koek en tot onze verbazing vond hij het een prima idee. Wij mochten het overnemen als we ons maar netjes gedroegen en geen overlast zouden veroorzaken. Dat was een goed begin. De bovenmeester vond het goed, nu de burgemeester nog. Die moest de vergunning verstrekken voor het openluchtfestival. Ook de burgemeester vond het best een goed idee. Hij vond het geruststellend dat de bijeenkomst om 9 uur 's morgens begon en om 17.30 uur 's middags was afgelopen en dat er koffie, thee en frisdrank werd geschonken. Hij gaf toestemming voor "het houden van dansmuziek" zoals hij het noemde. In de vergunning stond verder dat "het dansen geleid moest worden door een door de burgemeester geschikt geacht persoon". Ook mochten personen beneden de achttien jaar alleen onder geleide komen. Het was ook verboden voor personen van verdachte zeden of die zich als zodanig voordoen.'

De Pilgrimage Trip

Hoogdravende woorden, maar wie ging dit controleren? De burgemeester zelf zeker niet. Hij had geen idee waarvoor hij een vergunning had gegeven. Hij woonde in die tijd niet in het dorp, maar hoorde later de verhalen die de ronde deden. De naam Pilgrimage Trip kreeg ineens een heel andere lading toen bleek dat er 'trips' te koop waren. Een lokale journalist schreef in zijn verslag dat er 'een bijzondere vorm van sigaretten' van hand tot hand ging. Het woord 'joint' had de Achterhoek

nog niet bereikt. De bewoners waren geschokt over de luidruchtige stoet hippies die door het dorp liep en de keiharde popmuziek die door de straten klonk. En vooral toen bleek wat 'action painting' betekende.

Joost moet erom lachen: 'Ja, dat was Bennie Jolinks idee. Hij smeet mensen vol met verf en rolde ze daarna over het doek. Action Painting: het kunstwerk was geboren! Dat de meisjes daarbij soms alle kledingstukken uittrokken en zich (half) bloot door de verf rolden of zichzelf beschilderden, maakte het er allemaal niet beter op. Mijn vader vond het helemaal niks. Ik had zijn handtekening nodig voor de contracten. Hij moest mee ondertekenen, want ik was nog te jong. Zijn reactie was: "Wat als er geen mens komt? Dan moet je al die bandjes zelf maar betalen van je zakgeld. Denk maar niet dat ik financieel zal bijspringen. Je hoeft van mij geen cent te verwachten." Mijn vader was als tekenleraar totaal geen ondernemer. Hij had geen idee van zakendoen. Ik weet nog dat onze buurman die bij de belasting werkte indertijd langskwam en ons erop wees dat we belastingen moesten betalen. Daar hadden we niet aan gedacht. We hadden geen idee. Het organiseren van het festival zag ik als een roeping; je móést het gewoon doen.

Als ik eraan terugdenk valt me op hoe kleinschalig het toen allemaal was. We ontwierpen zelf de affiches en plakten ze door de hele stad. We timmerden het podium in elkaar, zorgden voor frisdrank, koffie en thee, sjouwden met kabels en geluidsinstallaties, verkochten kaartjes, zorgden voor de contracten met de bandjes. We deden alles met een paar man, mijn broertje en ik. Het ging er heel primitief aan toe in die tijd. Mobiele telefoons waren er niet. We huurden op een gegeven moment een veldtelefoon. We sjouwden met oude kleden. Bier kwam in kratten. We hadden één haringtentje. Dat was het dan wel zo'n beetje wat proviand betreft. We hadden zegge en schrijve één wc. Het podium bestond uit planken van oude kratten en pallets. De geluidsinstallatie hing houtje-touwtje aan elkaar. De kleinschaligheid is het leuke van die tijd.'

The Rolling Stones in Den Bosch

'Ik kom uit een groot gezin met zes zussen en twee broers. Ik zat middenin; er waren er dus vier boven en vier onder mij. Wij werden streng opgevoed, rooms-katholiek. Ik ben zelfs lange tijd misdienaar geweest en mede door de paters opgevoed. Ik had niks met die kerk, eerder het tegendeel. Juist in die tijd werden we door onze ouders streng aangepakt. Op een gegeven moment moest ik in dienst. Dat wilde ik echt niet. Mijn vader heeft toen de commandant geschreven: "Mijn zoon moet in dienst maar die wil niet. Pas dus op en pak hem goed aan."

Ik heb de hts gedaan. Het leek me handig om iets met mijn handen te doen. Ik heb het wel afgemaakt, maar tegen de tijd dat ik mijn eindexamen moest doen was ik eigenlijk niet meer zo geïnteresseerd. Je werd gewoon ingehaald door de praktijk. Ik was met het organiseren van evenementen bezig. De muziek hè, bandjes als Les Baroques. *Hitweek* was voor mij een waanzinnige stimulans. Oprichter Willem de Ridder was voor mij een voorbeeld. Je toekomst qua werk speelde geen rol. Daar dacht je niet aan. Je deed gewoon wat je leuk vond. Het ging mij erom mensen bij elkaar te brengen. Muziek kwam pas later, maar was wel belangrijk.

Satisfaction van The Rolling Stones was de eerste single die ik kocht. Toen ze in 1966 in de Brabanthallen in Den Bosch waren, was ik daarbij.

De catering in Lochem op de eerste festivals bestond uit kratten bier

Boven: De Popmeeting
in 1969

Onder: De Lochem
Popmeeting in 1970

Rechts: Het mengpaneel
van de band Family op de
Popmeeting in 1972

Er waren achtduizend man. Ze speelden op een heel hoog podium, daarop stonden ook twee mannen in pakken naar het publiek te kijken. Dat bleken later Paul Acket en Jan Vis te zijn. Daar wilde ik ook ooit staan. Dan zou ik het in ieder geval beter organiseren. Dat optreden van The Rolling Stones was een complete chaos. We gingen daar met die achtduizend man door één deur. Het was zo'n puinzooi dat ik mijn schoenen kwijtraakte. Via *Hitweek* kwam ik in aanraking met muziek. En Provadya? was voor mij de bevrijding. Ook Lochem had een Provadya?-club: De Vergulde Os, daar kwam ik vaak. We gingen elke maand wel met een vriendenclub naar Fantasio in Amsterdam.

Ik wilde zelf gaan organiseren. Er moest iets gebeuren. Je voelde het, het zat heel diep in je. We wilden het anders doen dan onze ouders. Die hele generatie wilde net zo doorgaan als vóór de Tweede Wereldoorlog. Ze hielden ons veel te strak. Het moest maar eens afgelopen zijn met dat strakke calvinistische gedoe in Nederland. De muziek was wat de jeugd trok.'

Achttien jaar Popmeetings

'Na deze eerste Popmeeting volgden er nog achttien jaarlijkse edities, tot 1986. De ene was succesvoller dan het andere. Met Engelse of Amerikaanse groepen op je festival was de toeloop bij de kaartverkoop veel groter. De Engelse en Amerikaanse groepen uit die tijd zijn nog steeds succesvol, omdat ze zulke goede managers hadden. Hier in Nederland waren de managers meer met zichzelf bezig dan met de groep. Alleen een man als Frank van der Meijden vond ik een goede manager.

Als manager van Normaal heb ik de groep in Lochem voor het eerst een podium gegeven. Hun eerste optreden was op de Popmeeting van 1975. Daarna is het alleen maar “oerend hard” gegaan. Als we een stad binnenkwamen in een grote slee, of het nou Zuid-Holland was of Noord-Brabant, dan gingen de luiken dicht voor dat stel barbaren uit de Achterhoek. “*Mothers lock up your daughters*,” klonk het dan. We waren ook de schrik van *Toppop*, *Nederland Muziekland*, de tv-programma’s uit die tijd.

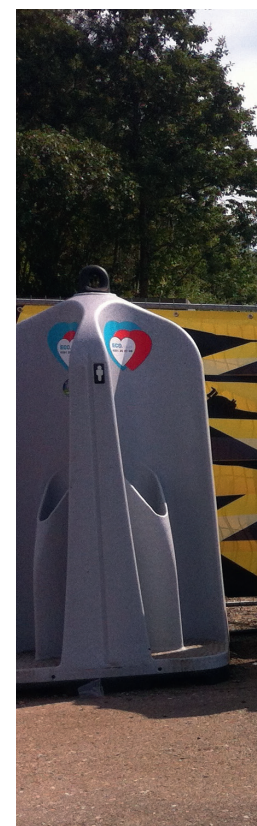
Het gaat natuurlijk ook om het artistieke talent in de band. Bij Normaal is Bennie het boegbeeld. Met hem kun je lachen. Ben is een pias en de drijvende kracht. Maar de band was een collectief. Ferdi die de songs schreef is een genie en met Ben een waanzinnig koppel. Samen met de manager is de band neergezet. Zo’n driemanschap heb je nodig. Ze hebben het toch veertig jaar volgehouden. Normaal was heel belangrijk voor het oosten. De band sterkte het zelfbewustzijn, het was de boerenzoon die succes had. De hele bevolking kreeg zelfbewustzijn. We werden altijd maar aangezien voor domme boeren. Als je plat praatte werd je al bij voorbaat met de nek aangekeken. Nu zijn de succesvolste festivals hier in de provincie.

Het Lochem Festival heeft zo’n kleine twintig jaar bestaan, van 1968 tot 1986. Het werd op een gegeven moment een te groot risico. Het verschil tussen een vette winst of een dik fiasco hing ervan af of er een zonnetje scheen of het pijpenstelen regende. Bij regen kwam er gewoon te weinig publiek. En verder vond ik het vreselijk om die

Boven: Volle bak tijdens de Popmeeting in het openluchttheater in 1970

Onder: Het verlaten openluchttheater in 2015

contacten te onderhouden met de artiesten en hun managers. Je wist nooit zeker of ze op kwamen dagen. We hebben zoveel toestanden gehad met artiesten die er een potje van maakten. Niets te na gezegd van de goede herinneringen die we hebben aan onze favoriete artiesten zoals The Flying Burrito Brothers, Dave Edmunds, Carlene Carter. Ik was er klaar mee. We stopten met het festival, ook omdat Mojo ons toen niet wilde helpen met het boeken van de artiesten.'

Loc7000

'Intussen waren wij goed geworden in het organiseren van de faciliteiten. LOC7000 heb ik daarvoor opgericht. Ik vond die naam mooi: de eerste drie letters van Lochem en dan 7000.

Wij deden de catering al vanaf de eerste Popmeeting. De horeca op een festival heeft me altijd geïnteresseerd. In het begin stelde dat nog niks voor. Op het eerste festival was de entree 2,50 gulden en 1 gulden aan horeca. Het was niet meer dan een fooi. Maar daarna werd het essentieel in onze bedrijfsvoering, want in tien jaar tijd groeide het van die ene gulden uit naar tachtig gulden. Door horeca in je bedrijfsvoering op te nemen kun je je winst vele malen verdubbelen. In 1975 kregen we het geld van de catering, de bar en voedselopbrengsten, nog cash in handen. We kwamen op de fiets aan bij de bank met dozen vol met het verdiende geld, dat allemaal doorweekt was van het bier. Al die briefjes van vijf en tien gulden moesten worden gladgestreken. En alle munten zaten onder de mayo en mosterd. De directeur van de Rabobank keek zijn ogen uit. Er bleek vijf miljoen gulden te zitten in die dozen. Ze hadden bij de bank zo'n dertig huisvrouwen nodig om al dat geld te tellen. Ze werden er helemaal zenuwachtig van. Dat was allemaal door die cateringomzet. Die inkomsten zijn onmisbaar. Als je je bedrijf moet runnen van alleen de kaartverkoop dan kun je het wel schudden. Die

De geldmachines en plaskruizen van
LOC7000 op Lowlands 2015

groepen vroegen op een gegeven moment meer dan negentig procent van de ticketomzet. Bij de opbrengst van de horeca is het juist andersom. De kosten zijn tien procent en de opbrengsten negentig procent!

De kracht van LOC7000 was de catering. Met LOC7000 is het heel snel gegaan. Ik begon dertig jaar geleden in de voorkamer met een bureautje dat er nu nog staat. In no time had ik dertig man in dienst. Het is nu een bedrijf met vijftig werknemers en meer dan dertig miljoen euro omzet. In het festivalseizoen kan het aantal werknemers oplopen tot meer dan duizend oproepkrachten. Ze organiseren meer dan honderdvijftig evenementen per jaar.'

Geldmachines en plaskruizen

'Mijn oudste zonen Taco en Ties hebben de geldmachines voor de munten bedacht die nu overal gebruikt worden zoals bij Lowlands, of de HMH en Ziggo Dome. Taco heeft industrieel design gestudeerd in Delft. Daar is hij ook begonnen met die automaten, met steun van de TU. Taco heeft ook met Ties de VanMoof-fietsen bedacht. Ze zijn daar inmiddels aardig succesvol mee. Verder bedachten we composteerbare, afbreekbare bekers, gemaakt van mais. Ik kwam op het idee omdat we een keer plastic bekers hadden gebruikt toen het festival in een weiland bij het Openluchttheater was. De bekers verpulverden in het gras. De boer hield mij aansprakelijk voor de schoonmaak van het weiland. Dat heeft duizenden euro's gekost.

De "plaskruizen" waren misschien de bekendste innovatie die onder mijn supervisie werd uitgevonden. De mobiele plaspalen met de naam "Kros Mobile Urinal Unit" om het wildplassen te voorkomen. Ik had er maar één slapeloze nacht voor nodig om tot het basisontwerp te komen. In die jaren had je alleen dixies en daar kon maar één persoon tegelijk in. Onze plaskruizen hebben hetzelfde oppervlak, ongeveer 1 m²,

PERSONALIA

Joost Carlier

- **Geboren:** 4 mei 1949 in Lochem
- **Opleiding:** hts, niet afgemaakt
- Oprichter en organisator
Lochem Popfestival,
manager Normaal, oprichter
LOC7000, initiatiefnemer en
medeorganisator van Lowlands

maar er kunnen vier man tegelijk in. Ideaal. We gebruiken ze nu op elk openluchtfestival. Het bedrijf heet PATENT7000, is ook nog steeds gevestigd in Lochem en levert die Kros Units over de gehele wereld.

LOC7000 levert niet alleen de muntbetaalsystemen, maar ook catering, infrastructuur en techniek, vergunningen en veiligheid, projectmanagement, kortom alles wat je nodig hebt voor een 'outdoor event'. In het portfolio zitten naast Lowlands en North Sea Jazz onder meer het tv-spektakel *The Passion* en festivals als Mysteryland, Tomorrowland, Dutch Valley, WeCanDance, Zwarte Cross en Concert at Sea, maar ook Libelle Zomerweek, concerten van Marco Borsato, Normaal en Guus Meeuwis tot AC/DC en nog veel meer.

In 2010 verkocht ik mijn aandelen in LOC7000 aan het zittende management en werd Ronny Hooch Antink de nieuwe directeur. Mijn neef Gijs, de zoon van Ben, heeft het Zwarte Cross-festival bedacht. Dat is nu zo'n beetje het grootste festival in Nederland. Het goede daaraan is dat hij niet van de muziek afhankelijk is. Samenkomen, daar gaat het om, het gaat ook weer om het gevoel.'

Het ontstaan van Lowlands in Biddinghuizen

'Uiteindelijk zijn we in 1993 gaan samenwerken met Mojo met de start van Lowlands. Wij waren goed in festivalconcepten, catering, de faciliteiten, de dranghekken, de pispakken, de consumptiebonnen. Mojo deed de artiesten en bemoeide zich op hun beurt niet met de dingen waar wij goed in waren. Dat is de reden van het grote succes.

Het Lowlands-festival was het idee van Berry. Samen met Berry Visser heb ik het opgezet. Berry zat in 1993 nog bij Mojo. Ik had een goed contact met hem. Hij heeft ook de naam Lowlands gekocht van Bunk Bessels. De eerste poster was ook van Berry.

Al heel lang liep ik met een plan in mijn hoofd voor een totaalfestival. Dat heb ik bij Berry en Leon van Mojo neergelegd. Het terrein in Biddinghuizen heb ik gevonden tijdens een van mijn vele fietstochten. De blauwdruk van het festival kwam bij mij vandaan. Met Berry is dat verder uitgewerkt. Mojo's adagium was altijd geweest: "De groepen trekken het publiek. Heb je een goede groep heb je veel publiek, heb je een slechte groep heb je geen publiek."

Lowlands kende een heel andere insteek. Het werd een driedaags kampeerfestival naar het voorbeeld van Glastonbury in de UK. Niet alleen met bands maar met allerlei activiteiten zoals lezingen, poëzie, cabaret, workshops. En natuurlijk met een heel gevarieerd cateringaanbod.'

De erfenis van Provadya?

'Ik ben trots op mijn twee zoons. Ze zijn wereldwijd bezig; het zijn wereldburgers geworden. Mijn ouders woonden in Lochem en kwamen Lochem nauwelijks uit.

Mijn vader en werkelijk iedereen in mijn omgeving zei dat het na een paar jaar afgelopen zou zijn met het feest. Ze vonden het allemaal geen knip voor de neus waard. En nu zijn hier vier mooie bedrijven in Lochem uit die hele Provadya?-beweging voortgekomen. Provadya? was hartstikke leuk. Dat je iets gaat doen wat tegen alles indruist. We horen tot een groep mensen die zeiden: tot hier en niet verder. We deden het gewoon. Dat is de essentie. En het bleek ook nog eens een commercieel succes te zijn. Als onze ouders dat hadden geweten hadden ze het misschien wel gestimuleerd.'